

PRIMORSKA DELAVSKA ENOTNOST

GLASILO ENOTNIH SINDIKATOV ZA SLOVENSKO PRIMORJE IN TRST

Leto 2., številka 15 Cena 4 lire

TRST, četrtek 28. marca 1946.

Živela LFR Jugoslavija!
Živela VII. jugoslovanska republika!

Uredništvo in uprava: Via Carducci 6
telef. 82-50 — Rokopisi se ne vračajo

Dostojanstvo, doslednost in moč našega delavstva

(Govor lov. Juraga v Trzinu)

Ne želimo dolgo govoriti, kar se zavedamo, da imate malo časa na razpolago ter da se morate čimprej vrniti na delo. Želim vam le na kratko orisati današnji položaj pri vas in v vsej pokrajini.

Ugotovili smo, da kapitalistični in namoščanski krogi želijo vzpostaviti s svojimi manevri tako stanje, kakršno je bilo v letih 1921-1922.

Kapitalistični in namoščanski krogi so organizirali svarnostne organe, ki so šteli njihove interese. Ustvarjali so tudi take izvršne organe, ki so bili vedno njihovi verni hlapi. Ta razred, ki je bil v nevarnosti, je ustanovil in vzel v svojo službo oroženo tabor, ki so se imenovali fašistične jurije čete. Te čete so stremele za tem, da zadušijo delavsko gibanje, ki je imelo za cilj osvoboditev pred izkoriščanjem delodajaljskih močitev.

Zato se je moralo delovstvo boriti brez odpora proti izkoriščanju. Vsi delavci se spominjajo dogodkov iz 1920-1921, saj ne moremo pozabiti nasilnih delavskih akcij, ki so jih delavci izvedli v Trzinu in Julijski krajini.

Po koncu vojne se je delavski razred strl v močeno enotnost ter čuti potrebo po tej enotnosti, kar se zaveda, da bo le na ta način dosegel toliko zaželeno svobodo vseh delavcev naše pokrajine.

Proti tem ciljem se unira vladajoči razred lastnikov, ustvarja svoje izvršne organe, ki skušajo zatreti vsa navedena.

Zato je današnje stanje resno ter se ne moremo držati le na mezdinih vprašanjih, marveč moramo stalno in budno paziti na razvoj splošnega položaja ter znati podvzeti potrebne ukrepe proti akcijam, ki imajo namen zadušiti našo voljo in nam odvzeti svobodo.

Zato promakamo politizacijo sindikalnega pokreta. V zadnjih časih smo bili na ozemlju, okupiranem od angleške in ameriške vojske priča kako njihova civilna policija nevarno in nasilno napada delavski razred.

Zakaj? Zato, ker se delavski razred obrača k državi, ki si je zala za svojo ljudsko republiko in namena s prestola dotrdanega osvoboditena kralja.

Ravno zaradi tega, kar mi hočemo toliko več volje delavstva, skvščevke mobilizirati vse protifašistične elemente in jih namesti v boju proti delavskim množicam. Danes, ko se je naš delavstvo tako odločno opredelilo za to svobodo, vidimo, da tudi naša oblast skuša na vsak način ovirati delavstvo, da bi se jasno izrazilo za resnično demokracijo in resnično svobodo.

Trzasko delovno ljudstvo je v nedeljo pozno v noč izražalo svojo odločno voljo in demokracijo razpoloženje. V ponedeljek zjutraj pa je odšlo na delo.

Odnosnost delovnega ljudstva so hoteli izrabiti oni, ki vedno pohajkujejo brez dela, razni študenti in ljudje, ki so se priključili z videnske pokrajine. Zlasti so se izkazali študentje, ki se svoje fašistične vzroje ne morejo otresti in dosledno hodijo po stopinjah fašizma.

Izvalne žalitve in pretepanje posameznikov na pločnikih, celo žena, vdranje v trgovine, pa kaže tudi na zločinske elemente, kot smo jih bili navajeni samo v letih največjega razmaha skvadžizma in nacifazizma.

Toda to ni bilo samo nasilje neodgovornih elementov. Z balkona italijanskega liberalne stranke so uradni govorniki vseh strank C.L.N. pokazali kakšno avtonomijo in narodnostno srpnost bi si lahko nadejali od teh gospodov, ako bi se ponovno polastili oblasti nad našim ljudstvom.

«Vedno združeni smo se bomo proti nemu in Slovonom in tako združeni bomo ostali, je izjavil predstavnik akcijske stranke. Tudi ostali govorniki so pokazali svojo mrzlo proti vsemu, kar je slovanskega. V svojem besu so razgalili svoj sovizem in imperialistične težnje.

Delovno ljudstvo pa je mirno in disciplinirano odgovorilo in prikorakalo pred ploščje, kjer je bivala medzavezniška komisija. Delovno ljudstvo je v delovnih oblekah prihitelo iz tovarnih, ko so zvedeli o vsem tem vandalskem početju sovizičnih elementov. Manifestirali so svojo neomajno voljo in odločnost, vzklkali Jugoslaviji, tov. Titu, 7. federalni republiki in slovensko italijanskemu bratstvu. Med tem so se sovizijski skušali večkrat približati in s provokacijami izzivati nerado. Pri tem pa niso uspevali radi discipliniranosti naprednih množic.

Pozno v noč je delovno ljudstvo manifestiralo, zahtevalo demokracijo in odstrani lev vseh (fašističnih) elementov. Ni razbija lo, ni izzivalo, dostojno in disciplinirano je izražalo svoja čustva. Vse napredno ljudstvo Trsta je spregovorilo in izrazilo željo, da se spojujeto demokratska načela.

Provokacij trzaskih in iz Italije vnoženih fašističnih elementov je bilo dovolj. Mani festacije delovnega ljudstva za demokracijo in pravično rešitev, so se nadaljevale tudi v tokrek. Te manifestacije se vsrjšo vsak dan v večjem obsegu. V tokrek je preplavilo ulice nad 900.000 ljudi. Navdušeno in kljub ponovnim izjavam so z izredno manife stacijo dokazali, tako številčno, kakor tudi moralno premoč nad izzivalnimi in terorističnimi ostanke italijanskega fašizma.

Pri vseh teh manifestacijah je delovno

Vendar so delavci naše pokrajine pripravljivi nadaljevati borbo za boljše bodočnost vsega delavskega razreda. Zato predstavljajo močnega branika proti vsem poizkusom reakcionarnih sil, ter se zato vključujejo v resnične demokratske organizacije. Delavstvo je v tem cilju ustvarilo tudi svoj Akcijski odbor v Trstu s pododbori v Trzinu, Gorici, itd.

Toda Zavezniška vojaška uprava je ravno včeraj izdala odlok, s katerim razpušča organizacijo ustvarjeno za obrambo delavskega razreda.

To dejstvo nam vsiljuje misel, ki nam jo malo prej izrekli, da mednarodna reakcija skuša ustvariti danes isto razpoloženje, kot je bilo 1921-1922. leta, in ki je privedlo do fašizma ter bi danes privedlo spet do podobnih, če že ne črnih strah.

Mi imamo dolga izkustva v razredni borbi ter se zavedamo, da naše delavstvo razvija razredno borbo, da bi se končno osvobodilo izkoriščevalcev.

Delovno ljudstvo je nepodkupljivo

Nenehna izzivanja ravnateljstva CRDA-e in Julijskih sindikatov

Za razumnega in razsodnega človeka je nesramnost, ki jo izvaja trzaska reakcija, čisto navadna provokacija. S svojim postopanjem ustvarja pogoje, ki nikakor ne morejo biti v prid pomirjenju in konsolidaciji pogovnih prilik v naši pokrajini. S pomočjo gotovega dela lokalnega časopisa in Julijskih sindikatov, hočejo razbiti bratstvo in enotnost delovnega ljudstva v Trstu. Za vse prave demokrate so trditve teh krogov nesmiselne, ogabne in provokatorske.

Trzaska reakcija, potom svojega časopisa, že dolgo zatirja, da delavci kalijo javni red in mir. Trdijo tudi, da so delavci krivi nedelavnosti oziroma zastoja dela v ladje delnicah. To vodstvo je prežeto z nazadnjaškim duhom in hoče s svojimi spletkami razbiti enotnost delovnega ljudstva in ga ponovno zaslužiti, kar zahtevajo to njihovi ozkočrtni interesi, ki so se vedno skodili blagostanju delovnega ljudstva.

Pred štirimi meseci je ravnateljstvo CRDA-e povabilo koordinacijski odbor, naj sestavi predlog za dočlenitev novih porojev akordnega dela. Po naročilu koordinacijskega odbora so tovarniški odbori sklicali delavstvo in mu polajnsli predlog ravnateljstva CRDA-e. Na skupnih sestankih so se pretresala vsa tozadevna vprašanja. Izvoljen je bil tudi poseben odbor, ki je sestavljen tozadevni načrt in ga predložiti ravnateljstvu. Tudi ravnateljstvo CRDA-e je skupno s svojimi predstavniki ustanovil odbor tehnikov, ki poznajo vprašanja. Ta odbor je preučil predlog delavcev in jih v glavnem sprejel.

Pred štirimi meseci je ravnateljstvo CRDA-e povabilo koordinacijski odbor, naj sestavi predlog za dočlenitev novih porojev akordnega dela. Po naročilu koordinacijskega odbora so tovarniški odbori sklicali delavstvo in mu polajnsli predlog ravnateljstva CRDA-e. Na skupnih sestankih so se pretresala vsa tozadevna vprašanja. Izvoljen je bil tudi poseben odbor, ki je sestavljen tozadevni načrt in ga predložiti ravnateljstvu. Tudi ravnateljstvo CRDA-e je skupno s svojimi predstavniki ustanovil odbor tehnikov, ki poznajo vprašanja. Ta odbor je preučil predlog delavcev in jih v glavnem sprejel.

Čas bi že bil, da se vprašanje ureditve prilik v naši pokrajini reši razumno in po stvarnih potrebah, ki morajo biti vsakemu objektivnemu opazovalcu nelzpodbitne in jasne. Demokracija je treba dokazati v praktičnem življenju, kajti le na ta način bomo v svetu dosegli mir in blagostanje.

Zasedanje UNRRA-e

Na današnjem zasedanju UNRRA-ninega sveta je avstralski delegat predlagal razširitev glavnega odbora, ki sestoji iz predstavnikov Kanade, Kitajske, Francije, ZSSR, Britanije ZDA. Predlog je bil sprejet in za tri nadaljne člane glavnega odbora so bile izvoljene Jugoslavija, Avstralija in Brazilija. Izvolitev je bila soglasna.

PRENEHAJTE Z ODPUŠČANJEM!

Ze 28. februaria t. i. smo pisali v našem listu o vprašanju odpuščanja našega delavstva iz največjih tovarnih in ladje delnic. Takrat smo imeli še nekaj (sicer zelo malo) zaupanja, da se bo vendar končno manalo z odpuščanjem delavstva. To prenehalo z odpuščanjem delavstva, da smo sklepali iz tega, ker je bil podvzete tedenski delovni čas in so bile podvzete druge mere. Najavili so celo neki splošni ukaz o prepovedi odpuščanja delavstva, za katerega je ZVU dovolila predhodno objavo. V tej predhodni objavi so celo bile razne točke in poudaritve ter se je željo, da bo vendar nekda prišel na dan resnično obvezni splošni ukaz. Do danes pa se nismo mogli sporočiti delavcem, da je prepovedano nadaljnje odpuščanje. Registrirali smo le, da se vsak dan slabšajo delovni pogoji. Zato smo ponovno upravičeni misliti da Urad za delo sploh ne podvzema akcij, ki bi bile v korist delavstva. Kako naj si drugače tolmarmimo namen koncerna CRDA-e, ki se pripravila na to, da odpusti okoli 4000 delavcev kot prvi kontingent. Verjetno je, da bodo tem delavcem sledili še drugi kontingenti.

Mar naj si tako tolmarmimo vzpostavljane rednih prilik in normalnega razvoja splošnega gospodarskega in socialnega življenja pri nas? Vse naše delovanje ima za cilj splošno obnovo in redno obnavljanje vseh del, kot je naravna potreba in želja vsega našega ljudstva, kmetov in delav-

Zato tudi obsojamo dogodke iz Pulja, kjer so se izkazali nacionalistični in reakcionarni elementi ter napadli delovno ljudstvo. Da bi prikrili svoje pravo lice, so se proglasili komuniste in nosili rdeče zastave. Delavci ne bodo pozabili teh izi-vačev in njihovih dejanj, a Zavezniška vojaška uprava naj se zaveda, da je tu v Trzinu, kakor v Trstu in vsoi Julijski krajini močnen blok vsega delavskega razreda, ki ne bo nikoli dovolil povratka fašizma.

Zato, tovariši, je potrebno, da smo strnjeni. Imeti moramo vedno jasno sliko o vseh dogodkih, kar bo olajšalo naše delovanje, kajti zavedati se moramo, da naši izkoriščevalci ne spijo, marveč organizirajo svoj napad proti delavskemu razredu, kar dokazuje tudi dejstvo, da je razpuščen Akcijski odbor.

Moramo se dobro organizirati, če želimo uničiti fašizem in doseči zmago delavskega razreda. Četudi je razpuščen Akcijski odbor, nas to ne sme ustrašiti, kajti delavski razred je strnjen in enoten. Mi na to odgovarjamo, da bomo branili vse naše pridobitve, a vsi reakcionarji naj se zavedajo, da se ne bomo ustavili na poti k naši svoboditvi in odločni borbi proti vsem našim nesprotnikom. (Burno odobranje).

Prišlo pa je do nove mezdne ureditve in delavci so zahtevali, da se akordno delo uredi v duhu nove mezdne pogodbe, s katero se morajo skladati vsi dogovori in pogodbe. Zato je koordinacijski odbor, prve dni februaria, zahteval, naj ravnateljstvo pove svoje mnenje o tem predlogu. Predstavnik delavcev so se radi ureditve akordnega dela zgledali pri vodstvu, kjer so jim odgovorili, da za uresnitvenje pogodbe o akordnem delu potreben tudi podpis Julijskih sindikatov. Sprito teh spletk Julijskih sindikatov in ravnateljstva je koordinacijski odbor odklonil ta predlog, ter izjavil, da tvori komisijo za akordno delo delavci in da se vprašanje tiče le njih samih. Odr pa je pristal na to, da tovarniška notranja komisija Julijskih sindikatov prisostuje pri pogajanjih kot opazovalka. Ravnateljstvo je ta predlog odklonilo v škodo delavcev in produkcije.

Nadaje je tovarniški odbor Enotnih sindikatov zahteval od osrednjega ravnateljstva, naj se nadalje izplačuje uradnikom predjem na časno draginsko doklado, ter s tem dokazal solidarnost delavcev z uradniki. Na ta predlog so tovarniški odbor odgovorili, da ga ni mogoče sprejeti, ker je temu nasprotna notranja komisija Julijskih sindikatov, ki predstavlja večino uradnikov.

Naj omenimo še zadržanje ravnateljstva CRDA-e po zadnji stavki. Te dni so nekateri nameščenci, skupaj s predstavniki Julijskih sindikatov, ponujali raznim nameščencem, da jim izplačajo obe dnevnici, ko so stavkali, če s podpisom izjavijo, da so bili te stavki nasprotni.

Tem razbijalcem enotnosti in bratstva delovnega ljudstva priporočamo, da naj ne trčajo po nepotrebnem časa s takimi posli. Naj raje opravijo svoje delo, da bodo delavci lahko v redu prejemali plače ob sobotah in ne kot se je zadnjič zgodilo. Sele v ponedeljek, čer niso mogli pripraviti o-vitkov.

To neolajšno postopanje in nerazumevanje Julijskih sindikatov, je zelo kvarno in obsojano vredno. S svojim postopanjem podpirajo ravnateljstvo CRDA-e, čeprav to na vse načine že več mesecev onemogoča izvedbo delavskih predlogov. Vsek dan je jasneje in očitneje, da so Julijski sindikati popolnoma podložni ravnateljstvu podjetja, in da so le karikatura resničnih sindikatov, čeprav so si izbrali bleščeče ime: delavska zbornica.

Vsi ti protiljudski spletkarji so našemu delovnemu ljudstvu dobro poznani. Trda in dragocena je bila borba proti italijanskemu imperializmu, zato jim tudi ni mogoče pričakovati, da bi naše ljudstvo nasledilo njihovih vabam. Lahko jim uspe da si kupijo razne uradnike; delavci pa so tako zavedni, da jih ne bodo mogli kupiti z nobenim denarjem. Vsi razdiralni poizkusi so zaman, se bodo pač morali sprijazniti s tem!

Vendar moramo ugotoviti žalostno dejstvo, ki ga predstavlja razlika med obema conama, kjer v eni delajo z vsemi močmi in s pomočjo vseh slojev in vseh oblasti, medtem ko v drugi cono opazamo le stalno nezadovoljstvo, stalne kršitve delavskih pravic, stalne proteste ali druge stavke, ki pa zaradi reakcionarnih tendenc odgovornih krogov ne privedejo nikoli do za-željenega uspeha. Vsako vprašanje, ki ga delavci v coni B lahko rešijo sami s pomočjo ljudskih oblasti in podporo ter odobravanjem Jugoslovanske vojaške uprave se medtem v coni A vedno reši le polovičarsko, vedno povzroča nove nesporazume in nova nezadovoljstva s strani delavstva, a razni odgovorni uradi obljubljajo neke »splošne ukaze«, ki pa se nikoli ne izvajajo v korist delavskega ljudstva.

Ni dovolj, da imamo v nekaj industrijskih središčih v glavnem v Trstu, nad 22.000 brezposelnih delavcev! Treba je, da še novi in novi nesrečni prebežajo vrste lačnih, golih in bosih delavcev!

Je že res, da mi kot delavci in edini upravičenci, nismo izvolili iz naših vrst organe Ura za delo, marveč so nam jih postavili od zgoraj in od zunaj, brez našega pristanka in ne da bi nas vprašali za

Spomin na borbe za svobodo je delovnemu ljudstvu svet

Ob ogromni udeležbi delovnega ljudstva so se vršile v nedeljo pogrebne svečanosti padlih partizanskih junakov. Bilo jih je 10 v večina je pripadala trzaskemu delavstvu.

Velikačen je bil pogled na to množico trzaska delovnega ljudstva, ki je svojim sirovim izkazalo zadnjo čast. Borili so se in nam priborili svobodo, živovali so vse kar so imeli. Nobena žrtve jim ni bila preveč. Demokracijo prebivalstvo je pravilno ocenilo to njihovo doslednost v borbi proti imperialistični tiraniji in že nestetokrat dokazalo, da hodi predano in dosledno po njihovih stopinjah.

Krste padlih borcev za svobodo so stale v črno okrašeni dvorani prosvetnega krožka N. Kraljič. Od tu so odnesli garibaldinci krste na ulico, kjer se je razvil ogromen spoved, ki je sr. Ual padle tovarise v cerkev Sv. Antona, nato pa po ulici Roma in Korsu v smeri proti trgu Garibaldi. V sprejodu je bilo 151 venecv raznih organizacij. Za cvetjem so sledile godbe, nato duhovniki in krste. Goste vrste ljudstva so pozdravljale ob straneh z dvignjeno pestjo.

Ogromna udeležba pri tem pogrebu je zopet znak velike ljubezni, ki jo goji trzasko ljudstvo do svojih partizanskih junakov. Da, ljudstvo ljubi one prave partizane, ki so vsa leta te krvave, nadčloveške vojne med demokracijo in tiranijo stradali, prezebrali in umirali za to, da bi tudi v Slovenskem Primorju in Trstu zavladala lepi, svobodni časi, da bi lahko vsakdo brez strahu in zasmehovanja govoril materini jezik.

Tudi ta dan so ljudje, ki jih delovno ljudstvo dobro pozna prišli izkazati s prepričanim sovizijskim pesmi in kričanjem fašističnih gesel. Vse to se je dogodilo baš trenutku, ko so pozvali ljudski govorniki množico, da izkaže padlim borcem z mol-

Razne zanimivosti

V Ukrajini je v obratu 2500 raznih živilskih tovarov in to samo po zaslugi velikih obnovitvenih del. V letu 1945 so te tovarne prekoračile svoj proizvodni načrt. Letos bo stavljenih v obrat nadaljnjih 900 živilskih tovarov.

Podružnica zdravstvenih delavcev v Kragujevcu je že preteklo leto pričela pošiljati mostva v vasi. Ta mostva so obiskala 10 vasi in brezplačno pregledala 3000 oseb. Zdravniki pa so imeli poleg tega 50 predavanj.

V okviru prvomajskega tekmovanja bodo ta mostva še povečala svoje delovanje. Mostva sestavljajo zdravniki in pomožne osebe.

20.000 prostovoljnih delovnih ur je žrtvovalo v Sabcu pri Beogradu 4.000 delavcev, nameščencev in drugih meščanov, v enem samem dnevu. Te delovne ur so uporabili za kopanje meljoracijske jarka, za lomljenje skal, razna očistevalna dela, popravila cest, sajenja dreves in sl. in sl.

Po delu se je vršil miting sredi mesta, na katerem je množica protestirala proti nedavnim zločinom v Trstu. Iz mitinga je bila poslana brozjavka prebivalstvu Trsta in pokrajinskemu narodno osvobodilnemu odboru za Julijsko krajino.

Voditelji 170 sindikalnih organizacij, ki predstavljajo vse glavne britanske industrije, so podpisali izjavo, v kateri podpirajo predlog britanske komunistične stranke po združitvi z laburistično stranko.

Pravijo, da izvršni odbor laburistične stranke, ki bo n asvoji sebi, (ki se bo v kratkem vršila v Poutremouthu), sklepal o tem predlogu, nasprotuje združitvi s komunisti.

Delegacija poljskih sindikatov v ZSSR priredila tiskovno konferenco v Moskvi

Delegacija poljskih delegatov, ki se mudi v ZSSR, je priredila tiskovno konferenco, ki se je udeležilo okoli 50 predstavnikov sovjetskega tiska. Poljski delegaciji so bila postavljena številna vprašanja. Na prvo vprašanje o vstisu v bivanja v ZSSR je odgovoril član delegacije Ferenc:

«Naša naloga je bila, zbrati na podlagi naših posebnih opazovanj avtentične podatke o življenju v ZSSR. Imeli smo svo možnost, da smo videli in izvedeli vse, kar nas je zanimalo. Do leta 1939 je mnogo poljskih novinarjev obiskalo SZ, toda polskemu ljudstvu so sporočili samo okrnjene in lažne informacije o življenju v SZ.

Naša naloga je v tem, da povemo poljskim delavcem resnico o ZSSR. Člani delegacije so obiskali Moskvo, Leningrad, Stalingrad in Soci. Zlasti smo se zanimali za pridobitve SZ na polju kulture, industrijskega dela, za stanje otroških, prosvetnih in socialnih ustanov.

Prepričali smo se, da oktobrska revolucija se dolgo ni razrušila pridobitve prekle civilizacije, temveč nasprotno, odprla vrata resničnemu kulturnemu procvitu. Polni obdobjanja smo za svjetski delovni sistem, za sistem socialnih tekmoval, ki jamči, da sovjetsko ljudstvo izvrši vse veličastne naloge, ki so mu zadane. Z našega obiska smo odnesli veliko prepričanje, da sovjetsko ljudstvo hitro celi rane, ki jih je zadala vojna.

Na vprašanje položaja na Poljskem, je odgovoril član delegacije Sosninski, da sta imeli vojna in nemška fašistična okupacija seveda, težke posledice, da sta povzročili

nasvet. Zato je tudi jasno, zakaj so vsi ukrepi taki, da niso v skladu z našimi potrebami, ker naših potreb ne poznajo. Če tim jih prikažemo, jih ne upoštevajo, marveč delujejo le v interesu protiljudskih in protidelavskih težnej.

kom poslednjo čast. Ti razgrajali, ki niso nikdar čutili s trpečim ljudstvom in se niso nikdar borili proti fašizmu, so se zbrali na trg Unita, kjer so bruhali svoj sovizijski bes. Ponovno so se pod fašistični izzivi ožigali in dokazali, da so brez vsake srčne kulture, brez vsake pijetete do padlih borcev za svobodo. Delovno ljudstvo ni moglo prenesti tega podli ga izzivanja. V mogočni povorki je slo po trzaskih ulicah. Z vzklikanjem: Hočemo Jugoslavijo, živel Tito je izražalo in pokazalo, kaj hoče trzasko ljudstvo.

Ob prihodu ogromne povorke v mesto so se izzivali razpršili, deloma se pa umaknili na pločnike in od tam nadaljevali z izzivanjem discipliniranega ljudstva. Ko so se množice razšle so pričeli fašistični provokatorji znova izzivati. Vsi ti dogodki nas spominjajo na žalostno preteklost, kajti silna dejanja so se dogajala, predno je nastopil fašizem. Njihova gesla so bila ver- ni izraz njihovih stremiljenj in njihovega protiljudskega nastojenja.

S temi provokacijami so jasno dokazali svoje imperialistične težnje, njihov sovizi- nem. Nedvoumno in jasno so dokazali svojo nacionalno nestrpnost, dokazali so kaj bi radi napravili iz Trsta.

Mezdni sporazum grafičnih in kartonažnih delavcev

16. marca 1946 je bil podpisan v Trstu mezdni sporazum grafičnih in kartonažnih delavcev.

Grafični delavci so razdeljeni sledeče:

1. kvalificirani ročni stavci,
2. tiskarji, strokovnjaki,
3. prvorazredni strojni stavci za linoty- pe, monotype in typograph,
4. litografji in klisariji (kemigrafji),
5. knjigovezi-strokovnjaki,
6. specializirani rezarji papirja,
7. knjigovezi za zlati rez,
8. risarji (rastrirerji),
9. specializirane knjigovozniške delavke.

Kartonažni delavci so razdeljeni na sledeče štiri vrste:

1. rezarji in kartonažerji,
2. navadni kartonažerji,
3. ročni delavci,
4. specializirano žensko strojno osebe.

Plačni pogoji:

Faktor in vodje oddelka prejmeta 10% poviška na plačo, odprejamo za specializirane delavce svoje stroke.

MOSKI

a) ROČNI STAVCI:

	lir na uro
Specializirani delavec	30.50
strokovni delavec	27.50
prilavnik	23.50
vajenec v 1. letu učenja	4.—
vajenec v 2. letu učenja	7.80
vajenec v 3. letu učenja	11.80
vajenec v 4. letu učenja	15.70
vajenec v 5. letu učenja	19.70

b) STROJNOSTAVCI:

	lir na uro
Strokovnjak, ki dela na linoty- pih, monotypih ali na typographu dobi	39.10
pomožno osebe iste stroke	34.—

c) STROJNI STAVCI:

	lir na uro
Strokovnjak, ki dela na linoty- pih, monotypih ali na typographu dobi	39.10
pomožno osebe iste stroke	34.—

močne motnje na Poljskem, zlasti v prehranjevalnem položaju. Viri poljske prehrane so domači viri, ter pomoč UNRRE in ZSSR. Na polju domačih virov delajo poljski sindikati, kar je v njihovi moči. Poljski delavci dajejo vse svoje napore, da bi čimprej zacelili vojne rane. Dosegli so velik dvig produktivnosti dela. V tej zvezi je zlasti pomembno delo poljske premogovne industrije.

Na vprašanje, ki ga je postavil britanski dopisnik Fischer, je odgovoril vodja delegacije: «Sindikalno gibanje, delavski razred, poljsko ljudstvo, se bodo vedno borili proti silam, državam in posameznikom, ki bodo proglasili nasprotnost zavezništvu Poljske z ZSSR, kajti SZ nas je osvobodila izpod Hitlerjevih zasluževalcev. SZ nam je pomagala, da smo spet pridobili stare zemlje na zahodu. Vsi, ki bi se dvignili proti ZSSR, bodo naleteli na naš enodušen odpor.

Na vprašanje češkoslovanskega dopisnika delice Tešina, je Rusinec odgovoril, da mora biti to vprašanje rešeno s poljsko sosedo Češkoslovansko v prijateljskem duhu, da bo mogoče sprejeti sklep, ki bo zadovoljil obe deželi in oba naroda.

Na vprašanje o Andersovi armadi, je Rusinec najprej poudaril poljske simpatije za Anglijo in ZDA, ki jih je zlasti vzbudila pomoč teh dežel za osvoboditve Poljske izpod nemških osvajačev. Moral pa je kljub temu izraziti svoje začudenje, da demokracija Anglija in njena delavska vlada podpira takšno fašistično armado kot je Andersova.

«Zelo bi se naravno, je dejal Rusinec, da bi po priznanju vlado narodne sloge po Veliki Britaniji morala biti Andersova armada kot vse druge poljske orožne sile, podrejena naši vladi. Toda kaj takega se ni zgodilo. Zahtevamo razpust Andersove armade in organizacijo svobodnega plebiscita med njenimi člani o vprašanju povratka Poljakov v domovino.

Protestna resolucija

Osrednji odbor sindikatov delavcev in namoščencev Jugoslavije je na svojem zasedanju, ki se je vršilo 20. t. m., sprejel resolucijo, v kateri v zvezi s terorističnim napadom civilne policije v trzaskem predmestju Skednju, energično protestira v imenu 800 tisoč delavcev in namoščencev proti izvršenemu zločinu ter poziva zavezniško komisijo, naj intervenira pri vojaških oblasteh cone A, da bi bila čimprej razpuščena policija in napravljen konec terorju in streljanju na demokracijo prebivalstvo Julijske krajine.

«Oborožen napad civilne policije proti neoboroženemu prebivalstvu trzaska predmestja škedenja, pravi resolucija, «kakor tudi žrtve tega napada kažejo nevarnost za mir in red v tem delu Evrope, če ne bo resno upoštevana volja svobodoljubnega prebivalstva Trsta in cone A.

Na koncu poziva resolucija jugoslovansko vlado, naj intervenira pri medzavezniški komisiji za naglo očistenje Trsta in cone A od vseh Andersovih in drugih fašističnih formacij, ker predstavljajo njihova prisotnost izzivanje, ki je nasprotno vsem odločitvam Združenih narodov.

TYPOGRAFI IN KLISARIJI:

	lir na uro
Kvalificirani delavci	36.—
navadni delavci	33.—
Kvalificirani predtiskarji in lito- grafi	36.—
navadni predtiskarji in tipo- grafi	30.—
novinci	2

Mogočna delavska manifestacija v Trzinu

Na velikem trgu, pred menzo trziških ljudstev, se je vršila 26. t. m. mogočna delavska manifestacija. Prisotnih je bilo preko 7000 delavcev. Delavci so se zbrali, da bi poslušali poročilo o sedanjem sindikalnem položaju, ki sta ga podala predsednik Enotnih sindikatov iz Trzina, tov. Cernigoj ter tov. Anton Juraga iz Trsta. Najprej je govoril tov. Cernigoj, ki je zahteval od delavstva, naj izrazi svoje mišljenje glede pogajanj z upravo CRDA-e z ozirom na pogoje akordnega dela. Poročil je, da je to vprašanje zelo koščljivo z ozirom na protidelavsko razpoloženje ravnateljstva CRDA-e in zastopnikov Južnih sindikatov, ki složno delajo z upravo ladjedelne. Enotni sindikati smatrajo, da je nemogoče sodelovati s tako sindikalno organizacijo kot so Južni sindikati, ki delujejo v interesu kapitalistov, a ne delavcev. Najavil je tudi prostorno manifestacijo, ki naj bi se vršila naslednji dan. S tem naj bi delavci dokazali, da niso sodelovali z delavsko organizacijo, ki sodeluje z delodajalci na škodo delavcev. Zato niso upravičeni zastopniki delavskih interesov. Tov. Cernigoj je pojasnil, kako so delodajalci poragali ustanoviti Južne sindikate z edinim namenom, da bi delavstvo ne moglo doseči sporazuma v svojo korist.

Tudi je tov. Cernigoj obsodil Južne sindikate, ki so se vključili v podpori odbor CRDA-e in delili na njim svojstven način podpore siromašnim delavcem. Ta delitev je bila tako dvratna, saj so dodelovali uradnikom Južnih sindikatov 1200 lir, medtem ko so delavci dobili le 600 lir, čeprav so bili ravno tako, ali pa morda še bolj potrebni podpore. Clanom Enotnih sindikatov so dajali le 300 lir.

Nato je govoril tov. Anton Juraga. Njegov govor prinašamo v našem uvodniku.

Ob koncu manifestacije je skušal povrti zastopnik socialistične stranke, vodstvo Enotnih sindikatov mu je poskušalo omogočiti govor. Toda delavci so v njem spoznali enega od voditeljev Južnih sindikatov in mu zato niso dovolili govoriti.

Zborovanje se je disciplinarno zaključilo, tako da so se 4 jepeji angleške policije in en jeep civilne policije oddaljili in s tem priznali, da je delavstvo sposobno samo vzdrževati red brez policijskih intervencij.

Iz federativne ljudske republike

Tolmačenje zakonskega načrta o državni kontroli

Podpredsednik jugoslovanske vlade in predsednik državne kontrole komisije, Edvard Kardelj, je podal pred odborom zvezne skupščine in odborom skupščine narodov izčrpo tolačenje zakonskega načrta o državni kontroli.

Ta zakon predstavlja nadaljnjo izgradnjo ljudske oblasti v Jugoslaviji, je poudaril Kardelj, kajti sistem državne avtoritete v bivši Jugoslaviji, ni poznal takega tipa kontrole.

Vladajoče protinacionalne sile v stari Jugoslaviji, je rekel Kardelj, niso imele potrebe take kontrole, ker je bil ves sistem državne organizacije tak, da ni bila mogoča kontrola, ki ni bila v interesu tistih, ki so vladali. Vladajoči krogi v bivši Jugoslaviji so stalno tlačili vpliv ljudskih množic na oblast. Ne more pa biti nikake resnične kontrole brez ljudskih množic, kajti vpliv ljudskih množic na državno upravo prihaja tudi do izraza za potom kontrole.

Govorec važnosti kontrole v novi Jugoslaviji, je Kardelj posebno poudaril, da mora kontrola obsežati učinkovite ukrepe za zaščito materialnih in političnih interesov države, ter mora posvečati čuvanje državne imovine od strani upravnih oblasti v korist napredka državnega gospodarstva in blaginje širokih ljudskih množic.

Radi tega je treba izvrševati kontrolo v dve smeri. Na eni strani morajo biti kontrolirani odnosi državne uprave napram široki ljudski množici, na drugi strani pa morajo biti kontrolirani državna uprava in njen zakon, ki so bili izdani od narodne skupščine, kakor tudi od delov jugoslovanske vlade in drugih republikanskih virov.

Ali vsi vsen, je poudaril Kardelj, sta je ke mnogo napak in pomanjklivosti glede odnosov med državno upravo in ljudskimi množicami. Birokracija in mnogokrat nepozornost napram državljanom, neodločnost in osterost so dejstva, ki ne škodijo samo državljanom, pač pa tudi državi sami.

Naša državna kontrola se mora boriti z vsemi temi faktori. Državna kontrola mora poudariti vse napake ter predlagati ukrepe za njihovo odstranitev, mora pomagati državnemu aparatu, kjer je mogoče pomagati, toda udariti strogo taktiko, kjer je to potrebno, da bi bil dosežen pozitiven uspeh.

Naš aparat državne uprave se ni preizkusil oblik, ki bi mogla biti avtomatično uporabljene od njenih uradnikov. Statuta harmonizacija in pozornost sta potrebni, da bi bil aparat izgrajen po smiselih, ki so jih poudarili vodilni organi naše državne avtoritete.

Potrebni so organi, ki bodo opozorili državni aparat, naj se usmeri z vodilnimi smernicami državne politike.

Govorec o nalogah kontrolne komisije in njene kompetence, je Kardelj izjavil, da državna kontrola ni policijska ustanova, če na naloge je, da v prvi vrsti pomaga državnemu aparatu s tem, da opozarja višje ravne organe državne uprave na slabosti in pomanjklivosti dela nižjih organov in, da odkriva razne zastarele ali nepravilne metode dela, ki bi pokazale neracionalno poslovanje gotovih podjetij itd.

Istočasno bo kontrolna komisija organizirala tako, da bo imel vsak jugoslovanski državljan možnost pritožbe; kontrolna ko-

sistate z edinim namenom, da bi delavstvo ne moglo doseči sporazuma v svojo korist.

Tudi je tov. Cernigoj obsodil Južne sindikate, ki so se vključili v podpori odbor CRDA-e in delili na njim svojstven način podpore siromašnim delavcem. Ta delitev je bila tako dvratna, saj so dodelovali uradnikom Južnih sindikatov 1200 lir, medtem ko so delavci dobili le 600 lir, čeprav so bili ravno tako, ali pa morda še bolj potrebni podpore. Clanom Enotnih sindikatov so dajali le 300 lir.

Nato je govoril tov. Anton Juraga. Njegov govor prinašamo v našem uvodniku.

Ob koncu manifestacije je skušal povrti zastopnik socialistične stranke, vodstvo Enotnih sindikatov mu je poskušalo omogočiti govor. Toda delavci so v njem spoznali enega od voditeljev Južnih sindikatov in mu zato niso dovolili govoriti.

Zborovanje se je disciplinarno zaključilo, tako da so se 4 jepeji angleške policije in en jeep civilne policije oddaljili in s tem priznali, da je delavstvo sposobno samo vzdrževati red brez policijskih intervencij.

Proga proti Stanjelu se obnavlja

Pred približno enim mesecem so pričela dela na popravilu proge Trst-Stanjel-Rihemberk-Gorica. Do Koprive proga sploh ni bila poskodovana, ter so zato dela pričela na relaciji Kopriva-Kobilj (Stanjel). Ljudje upajo, da bodo dela dovršena do maja t. l. Deja je prevel geomet. Arangeljo Bruno, doma iz južne Italije (ali zares ni domači podjetnik?). Pri delih je zaposlenih okoli 30 delavcev domačinov. Poškodbe na progi niso težke, ter zato dela naglo napredujejo. Delavci sicer pravijo, da jim plača ni dovoljna (18 tir na uro), vendar so zadovoljni, ker delajo zase.

«Ta proga je in bo ostala jugoslovanska, od njenega izhodišča pa vse dalje do naše avstrijske meje. Za njo smo se borili sami in jo sami popravljamo za boljšo bodočnost Jugoslavije, s Trstom vred. Če bi morala biti italijanska, ali kogarkoli drugega, razen jugoslovanske, jo spet takoj vržemo v zrak, kot smo delali že za časa borbe, nam je delal delavec s tivitko na glavi.

«Tistim tam — le se ne bomo izneverili, so mi dejali delavci in pokazali na tri skromne lesene križe ob robu borovogozdička. Približal sem se križem. Na vsakem od njih stoji sledeči napis:

«Neznani tovariši zaje! od nacifašistov 4. XI. 1941. v Koprivi in tu ustreljeni».

Tako tudi naši tovariši v pasu A delajo za Jugoslavijo, za svojo državo in svojo bodočnost.

Na žalost so življenjski in delovni pogoji vse preveč drugačni kot v pasu B, ali v domovini. Zato pa vera v bodočnost in usvajalna moč nista nič manjši, če ne celo večji kot drugod, ker so tudi naloge in potrebe večje.

Gospodarske vesti

Zakonski načrt o nacionalizaciji vrv goriva je sprejel francoski ministrski svet. Nova sovjetska petletka. Oba doma Vrhovnega Sovjeta ZSSR sta soglasno odobrila novo sovjetsko petletko.

Obnova svetlinikov. Odbor za brodarstvo v Splitu je izdelal vsa pripravljala dela za obnovo svetlinikov vzdolž jadranske obale. Med vojno je sovražnik uničil vse te naprave. Del svetlinikov je že obnovljen.

Da bi se čimprej zavaroval pomorski promet in varnost ljudi, so delavci in namestniki oddelka za morske svetlinike pri odboru za brodarstvo v Splitu sklenili, da bodo obnovili vse svetlinike v okviru prvotnega tiskovanja.

Preskrba Hamburga rešeno ogrožena. Tatvine živinskih potrebnih ter napadi na pekarne, so vedno bolj pogoste. Verjetno, se to vrši po načrtu in po dogovoru s prebivalstvom. Govorijo celo v tej zvezi o organizaciji «Wer Wolf».

Mislilo, da bo vojska policija kmalu prisiljena intervenirati. Predvčerajšnjim je bilo pokradenih v pekarnah 890 kg štrupa ter 23 in pol ton sladkorja. Za sedaj je poverjena nemški policiji ureditev te zadeve, kar pomenja omejeno število aretacij. Šef mestne policije pa predvideva še hujše dogodke, če bodo obroki živil ponovno zmanjšani.

Obnova cest v idrijskem okraju

Ko smo s prvim majem prevel izmorsko cesto na mestu idrijskega okraja, smo se znašli pred težko nalogo. Po večletnem zanemarjanju celega cestnega omrežja se nahajale ceste v obupnem stanju, okrajni odesek za gradnjo in obnovo pa brez vsakega orodja in materiala ter brez delavstva.

Okupator ni prizanesel veslani, bile so v gotovih krajih neprehodne vsi miniranj. Na skupni dolžini vsakega omrežja, ki je znašalo 108 km je bilo 329 in pol polnoma uničenega opornega zida. Popravili smo vse to in zagotovili avtomobilski promet. Delavstvo je pri tem napravilo 554 udmarskih ur. Tudi prebivalstvo vsega okraja je razumelo, da bo rabilo odeslek ceste za svojo uporabo, zato nam je prišlo v pomoč in napravilo pri razpeljavanju raznega materiala 833 udmarskih ur. Pri vsem pa nam je pomagala Tehnična baza Km. mesta Idrija.

Med mostovi in mostišči smo našli 2 polnoma uničena, 3 pa deloma. Nadomestili smo jih z lesenimi.

Tudi glede strojev smo se znašli v obupnem stanju. Našli smo sicer 4 traktorje s plugi za oranje snega, med temi enega polnoma uničenega, 3 pa pokvarjene od 10 do 30%. Treba je bilo misliti na zimo. Vrgli smo se na delo in popravili dvastokratno do uporabljivega stanja. Poleg tega smo našli tudi dva čista valjarja (18 tonska na parni pogon) 30% pokvarjena. Popravili smo enega s pomočjo tehnične baze T.V.P.

vseh potreb, se mora pospešiti izdelovanje cementnih strešnikov.

Posebno pozornost morajo tehnične baze posvetiti tudi apnenicam, da pravočasno zagotovijo dovolj zrelega apna. Zato morajo tehnične baze najeti, zgraditi in obnoviti apnenice. Kjer je prilika in se kaže potreba, morajo tehnične baze organizirati tudi izdelavo opasnih zidakov in betonskih volnikov. Vendar pa mora biti vedno težna naloga predvsem v preskrbi kakovostnega krita in strehe za ljudi, živino in prideleke.

Važna so tudi čistila dela ruševin, ki ovirajo in dušijo obnovitvena dela. Zato morajo izginiti vsi kupi ruševin. Material se mora očistiti in urediti, da bo, v kolikor je še uporaben, pripravljen za ponovno porabo. Razmetano in pozabljeno železje se mora tudi pospraviti in shraniti za predelavo v razno potrebno orodje.

Obnova se mora vršiti z vsesplošno iniciativno najširših ljudskih množic, ki morajo tako poseti v obnovo in izgledno reševati vse naloge obnove pod vodstvom tehničnih baz. S tem svojim delom bodo množice dokazale svojo zrelost in pravilno tolačenje naprav skupnosti, da se doseže blaginje. Tehnične baze morajo, po pregledu vsega področja, tako pristopiti k organiziranju prizadeitih oskudovancev in njihovih sosedov v urjene skupnosti obnovitvenih združ. da bi se na ta način pravilno in pravično izvajala obnovitvena dela, ter da bo na ta način omogočeno ljudskim oblastem načrtno voditi in podpirati obnovo.

Obnovitvene zadruge, ki predtavljajo najvišjo stopnjo med drugimi združenji, morajo pristopiti k obnovitvenim delom po enotnem in premišljenem načrtu, ki ga morajo izdelati skupno s tehničnimi bazami. Organizirajo in prevzemajo od tehničnih baz razne delavnice in obrate ter tako živo posegajo v obnovo naših domacij in nase. Pod vodstvom tehničnih baz se lahko

Socialna zaščita

O stanovanjskem vprašanju

Zadnja svetovna vojna je povzročila mnogo novih socialnih problemov, mnoge druge, ki so že prej obstajali, pa jih zelo poglobila. Eno izmed teh vprašanj je stanovanjsko vprašanje, tako na deželi kot v mestu. To vprašanje je sicer obstajalo tudi pred vojno, je pa zaradi ogromnih uničenj in porušenj v tej vojni, zavzelo ogromen obseg. Stanovanjsko vprašanje je postalo eno centralnih socialnih vprašanj, od katerega pravilne rešitve zavisi blaginje najširših slojev množice naroda. Stanovanje in kruh sta dva osnovna elementa, ki ju je treba zagotoviti delovnemu ljudstvu in katerih rešitev ne trpi odlaganja. Zaradi ogromnega obsega pa ne morejo pravilno in zadovoljivo rešiti tega vprašanja niti privatniki niti privatne ustanove, kajti potrebna so za to velika sredstva, ki jih niti se tako velike privatne ustanove ne premorejo. Edina organizacija, ki more pri reševanju tega vprašanja imeti uspeh, je država, ki mora vsa stvar vzeti čvrsto v roke; razmisliti mora vprašanje z njegove pravne in tehnične strani, najti potrebna finančna sredstva in pristopiti k radikalnemu in načrtnemu reševanju.

Stanovanjsko vprašanje moremo razdeliti na dva dela, od katerih vsak zahteva svoje posebne rešitve. Na stanovanjsko vprašanje vasi in na stanovanjsko vprašanje mest.

Pri razmišljanju stanovanjskega vprašanja na vasi moramo najprej ugotoviti, da je tudi področje cone A v tej vojni zelo trpelo, bodisi vsled fašističnega terorja, bodisi vsled vojnih operacij; v prvi vrsti komenski, nabrežinski in kanalski okraj. Ljudje so se sicer v precejšnji meri vrnili na te svoje porušene domove in si sami ustvarili zasilna stanovanja, a s tem stanovanjsko vprašanje ni rešeno, kajti človeška družba ne more in ne sme dopustiti, da ljudje na vasi stanujejo v takih nehygieničnih stanovanjih.

Kot rečeno mora k rešitvi stanovanjskega vprašanja v teh porušeni okrajih pristopiti država, kajti le ona more razpolagati s tako obsežnimi sredstvi, ki so zato potrebna. Začeti bi morali z delom najprej v vaseh, ki so popolnoma porušene. Ker bi se te vasi morale graditi iz temelja, naj bi postale nekatere vzorne vasi, zgrajene po vseh vidikih, ki jih zahtevajo estetika, higiena in gospodarstvo. Vsaka vas naj bi imela svoj zdravstveni in kulturni dom, priključene naj bi bile z vodo in s tem z najhujšimi higienskimi in zdravstvenimi pogoji.

Rešitev stanovanjskega vprašanja na vasi je važna tudi zato, ker bi se s tem preprečil neprijeten pojav, namreč pritisk podeželskega prebivalstva v mesta, kajti migriranje iz vasi v mesta znatno pospešuje že itak težko stanovanjsko krizo v mestih.

Tudi v naših mestih, zlasti v Trstu, je vojna povzročila velika opustošenja, vendar pa stanovanjska kriza v mestih ni zavzela tako drastičnih oblik kot na vasi. V mestu je možno, z administrativnimi merami preprečiti, da bi množice mestnega prebivalstva ostale brez strehe, kot je to bil slučaj na vasi. S temi administrativnimi me-

rami pa se stanovanjsko vprašanje ni rešilo, ampak se je družinam le zasilno nudila strela.

Da se stanovanjsko vprašanje v mestu reši pravilno, je potrebno, da se ga oceni z njegove tehnične in pravne strani.

S tehnične strani je treba čimprej pristopiti k graditvi porušeni stanovanj. Pri tem morajo sodelovati vse industrije. Sivar države pa je, da vse to delo koordinira in z gospodarskim načrtom omogoči, da se z delom čimprej prične. Država naj bi gradnjo prevzela deloma v lastni režiji, deloma pospešila ustanavljanje stanovanjskih združ, katerim bi dala razne olajšave, deloma pa privatnikom omogočila razne ugodnosti.

Dokter pa do gradnje ni prišlo, se mora stanovanjsko vprašanje v mestih rešiti s pravnimi ukrepi. S pravnimi prijemomi teza vprašanja bi se namreč omogočilo, da bi dostojno nastanili mnogo družin, ki da-

nes skrajno nehygiensko stanujejo v eni sami sobi, med tem ko imajo mnogi drugi preobsežna stanovanja. Orediti bi morali, da se stanovanjski prostori ne preurejajo v poslovne lokale, da nihče ne sme imeti več kot eno stanovanje, da se število prostorov odredi po številnosti družine in da se odvšini stanovanjski prostori prislilno odvzamejo. S stanovanji bi ne smel razpolagati privatniki, ampak oblast. Točno naj se tudi uredi razmerje med najemodajalcem in najemnikom, uredi naj se tudi vršine najemnine, ki ne sme presegati ene petine prejemkov. Normirati je tudi, kateri izdatki (razsvetljava, voda, itd.) so že vsleti v najemninu, določiti stalnost najemnika, odgovornost rok in vzroke odpovedi. Pri izdajanju vseh teh predpisov je treba posvetiti vsu pozornost socialnim momentom.

Pri reševanju stanovanjskega vprašanja tako na vasi kot v mestih moramo vpoštevati različne momente, tako finančni, industrijski, gradbeni, higienski. Glavni moment pri tem problemu pa je socialna stran. V vsem tem delu je treba skrbeti za to, da bo stanovanjsko vprašanje rešeno predvsem socialno, da vsak državljan dobi vsotresno stanovanje za sebe in svojo družino.

Zborovanje v Idriji

V ponedeljek 11. t. m. se je vršilo v dvorani Mladinskega doma zborovanje članov sindikata delavcev in namestencev Okrajnega in Mestnega N.O.O. v Idriji. Namesto odsotnega predsednika, je podal izčrpo poročilo njegov namestnik. Opozoril je vse prisotne na pravice, pa tudi na dolžnosti in disciplino, katere se mora vsak poinec zavedati. Danes, ko so vse naše sile osredotočene, da bi si izgradili novo in srečno bodočnost, ni umestno zahtevati pretiranih in nemogočih stvari. Razdejanja in uničenja so bila v vojni tako velika, da zahteva to stanje ogromnih naporov in samoprepariranja. Bije se boj za našo popolno gospodarsko neodvisnost in čisto bomo v tem boju dosledni in neomajni, bomo dosegli končni cilj: gospodarsko neodvisnost in blaginjo, kakršnega si želi delovno ljudstvo.

Tudi poročilo blaginjske komisije je bilo zelo zanimivo. Od čiste dobička zadnje prireditve so namenili za socialno skrbstvo 10.000 lir, za politične preganjance v coni A tudi 10.000 lir.

Na tem zborovanju so izdelali tudi načrt za prvomajsko tekmovanje. V zvezi s tem načrtnim tekmovalenjem so sklenili pripravljati v prostih urah dva za onemogle stare. Poleg drugih točk prvomajskega tekmovalenja so tudi sklenili prirediti 1. maja t. l. kulturno prireditev, katere čisti dobiček je namenjen Dijaškemu domu.

Udeleženci zborovanja so sklenili, da se bodo sestajali dvakrat na mesec in sicer vsakega 15. in 30. ter obravnavali vse tekoče zadeve.

Občni zbor v Postojni in prvomajsko tekmovalenje

Krajevni Medstrokovni svet Enotnih sindikatov je imel dne 17. III. 1946 v Delavskem Domu občni zbor vseh podružnic.

Namen tega sestanka je bil v prvi vrsti, da se pogovorimo o prvomajskem tekmovalenju. Podružnice, ki jih je 11, se dobro zavedajo, kaj je njihova dolžnost in nočejo zaostajati za sindikati iz Jugoslavije. Nočejo, da bi prišli praznih rok po priključitvi k FLTR, Tekmovalce bodo vse podružnice na vseh poljih in vseh panogah. Nekatere podružnice so že predložile načrte, prav te hieffiljo izdatične, ostale pa predložijo izpopolnjenega tekoma tega tedna. Potem bo vsaka podružnica poročala vsak četrtak o uspehih tekmovalenja, obenem bo poslala po en izvod na okrajno komisijo, koliko bo predlagala načrta.

Ko je zastopnik sodne in bančne podružnice prebral načrt, je pripomnil predsednik izvršnega odbora za cono B sledeče: »Nič več zdaj ni med nami, nič več pregraj, ki so nekod ločile višjega uradnika, delavca in kmeta. Vsi delamo strnjeni za našo boljšo bodočnost».

Da se člani res zanimajo za vsa sindikalna vprašanja, se vidi tudi v tem, kako so pazljivo sledili poročilom posameznih podružnic. Zanimivo je, da so si podružnice iste stroke napovedale tekmovalenja med seboj, kot n. pr. Zaga Baliko in Zaga Postojna.

Kakor so se prebudiše vse podružnice organizacijsko in strokovno, tako upamo, da bodo upoštevale tudi to kar je predsednik KMS, tov. Janez vrdoma poudaril: Naj bi člani hodili na sestanke pravčasno, kajti na račun zamudnikov trpijo vsi oni, ki ljubijo točnost in red. Da se to ne bi več.

Na ustanovitev tehničnih baz je treba: 1. predhodno oceniti škodo in na podlagi te ocene določiti delokrog delovanja, na kar se določi sedež tehnične baze,

2. ugotoviti je treba krajevne proizvajalne možnosti in jim po potrebi dodati pomoč v orodju in materialu.

3. ko je tehnična baza že na terenu, je njena prva naloga povezati se z lokalnimi ljudskimi oblastmi, koordinirati lastno delo z njihovimi napori, zbuditi v ljudstvu voljo do obnove ter povezati prizadeto prebivalstvo v masovno organizacijo t. j. v obnovitvene zadruge, v katerih se na ta način organizirane mobilizirajo vse krajevne delovne sile, vsa krajevna prevozna sredstva in vse razpoložljivo gradivo. Skratka, na ta način se delavsko organizira takojšnje izvajanje obnovitvenih del.

Vse dotlej, dokler nastale škode ne popravimo in svojega gospodarstva ne dvignemo na predvojno višino, poraz zunanjih in notranjih sovražnikov našega delovnega ljudstva ne bo popolen. Borba se je prenesla z vojaškega polja na gospodarsko področje. V tej borbi za obnovo in popolno gospodarsko osamosvojitve, s katero bo ustvarjena trdna podlaga za ureditev in nadaljnjo izgradnjo velikih pridobitev narodne osvobodilne borbe, mora vsak delavec, kmet in delovni inteligent storiti svojo dolžnost prav tako, kakor so jo storili v oboroženi borbi naši starši borci. Borba na gospodarskem polju ne terjia krvavih žrtv, vendar zahteva prav toliko nesebičnosti in požrtvovalnosti, navdušenja, predanosti in vztrajnosti. Naloga, pred katero stojimo, ni lahka,

Iz Repentabre

Nemogoče je razumeti, zakaj stojijo pri nas obrati, ki bi morali delati s polno paro, za obnovo naših prunskih vasi in mest ter dajati kruha in zasluzka ljudem, ki so pravi strokovnjaki v teh delih.

Če se napotijo iz Trsta proti srednjemu Krasi, naletiš 3 km od Opčin na lično vasio s cerkvijo — Tabrom — na vrhu strmega griča. To je Repentabre, kjer se nahaja večje število kamnolomov sivega kraskega mramorja. Po analizi prof. Hanicha iz 1892. so ugotovljeni sledeči podatki o tem mramorju: specifična teža v kub. dm. 2,68, kar velja za 1 kub. m. 2680 kg; odpornost proti pritisku v kg za 1 kvadrat. enako pri suhem mramorju 1634, a pri mokrem 1444, (po bndipmestanski analizi je nekaj večja), vpojnost vode 0,38%. Ljudstvo iz tega kraja je strokovno doro podkovano za vsa kamnolomska dela, je pa sedaj popolnoma brezposelno. Nekateri so bili v Nemčiji in internaciji, drugi v partizanih — povsod so boljše živel kot danes. Imajo male kmetije, ki kolikor toliko dopolnjujejo njihove dohodke, toda niso dovoljne za njihovo izdrževanje. Med tem ko so se druge kmetije po večini otresle dolgov, na pravljenih za časa italijanske uničevalne gospodarske politike, danes Repentabre ležejo v nove dolgove. Dolgovi rastejo z neverjetno naglico, ker so cene visoke, a vrednost denarja nizka. Oni pa morajo nabavljati več, kot morejo prodati. Kakšno je gmojno stanje tega ljudstva nam dokazuje že dejstvo, da si ne morejo nabavljati niti vseh racionalnih živil.

Zanimivo je, da se danes Carrara v Italiji predstavlja kupca za cele bloke tega mramorja, ki ga nato obdela v svojih obratih, ga razpošilja v svet pod svojim imenom in seveda s precejšnjim pribitkom na ceni. Ljudstvo, ki je gospodar tega blaga z nezadovoljstvom gleda, kako se njegova narodna imovina izvaža v očino njegovo zgrubo, pri tem pa ne more prispevati niti pri gradnji svojih porušeni domov.

Kolikor smo mogli opaziti pri našem obisku tem kamnolomu, bi mogli zaposliti okoli 400 ljudi. Zaposliti tako število delavstva bi pomenilo predvsem rešiti vprašanje brezposelnosti, odpraviti naraščanje novih dolgov in tudi vprašanje obnove. Naša pokrajina, ki bi bogata z opekarnami, bi lahko obilno izkoristila odpadke velikih blokov tega mramorja za zidanje porušeni vasi. Ti odpadki ležijo danes neizkorišteni in zavzrjeni na tisoče prostornih metrov.

Tako imamo tudi precejšnje količine na pol obdelanega materiala, ki bi v najkrajšem času in s skromnimi deli lahko predstavljali material za gradnjo naših vasi, vseh kolikor jih je danes prunskih v naših krajih. Če vzamemo v obzir nabrežinske kamnolome, lahko mirno trdimo, da manjka le postene uprave v naši deželi, ki bi obnovila promet in bi si zadala naloge obnove, pa bi bilo takoj dela na pretek.

Zbirajte za naš tiskovni sklad!

Tako imamo tudi precejšnje količine na pol obdelanega materiala, ki bi v najkrajšem času in s skromnimi deli lahko predstavljali material za gradnjo naših vasi, vseh kolikor jih je danes prunskih v naših krajih. Če vzamemo v obzir nabrežinske kamnolome, lahko mirno trdimo, da manjka le postene uprave v naši deželi, ki bi obnovila promet in bi si zadala naloge obnove, pa bi bilo takoj dela na pretek.

Na Repentabre imamo večje število obfinskih kamnolomov kot sta dva kamnoloma «Petroviča» s skupno površino 5700 kvad. m, «Markove doline» z 2136 kv. m, «Debela griža» s 1500 kv. m, ter številne druge manjše, ki so tudi občinski ali osebna last raznih domaćinov.

Nemška drhal ni prizanesla tudi tem kamnolomom, kot ni prizanesla nobenemu namenu obratu sploh. Uničili so, ali odpejali, številne instalacije. Italijani niso izostajali za njimi; njihove tvrde so tudi odpejale razne instalacije, ki so se tu nahajale. Razen tega so Nemci 27. novembra 1944, pobrali vse delavce in jih odpeljali v internacijo v Rheinland, Diesseldorf, kjer so morali delati pod istimi pogoji, kot vsi ostali interniranci. Precej delavcev se ni dalo ujeti in so zbežali v partizane.

Ljudje, ki so se sedaj vrnili domov, so brez posla. Živijo teže kot kdaj prej, ter imajo le eno upanje: Jugoslavijo. Težko so preizkusili in se preizkušajo tej upravi, ki nimajo razumevanja za naše potrebe. Može pripravljajo temelje za ustanovitev zadruge ter upajo, da bodo v kratkem imele vse potrebne pogoje za njen neoviran razvoj.

V normalnih časih (1897. leta) se je ta mramor izvažal v glavnem v Ameriko, Anglijo, Egipt, v Carraro na obdelavo itd. Teka leta je samo kamnolom Čaharja izvozil okoli 300 kub. m. Sedaj Carrara naklada bloke, ki so bili naročeni že pred vojno in jih odvažajo, čeprav le v malih količinah.

Vsega skupaj so v kamnolomih zaposlen trije delavci.

Velika Britanija ne more dati Italiji kredita, kot so ji ga prej odobrile ZDA, je izjavil v spodnji zbornici britanski finančni minister Dalton.

Odgovorni urednik: Albin Zabrc.

O tehničnih bazah

Ze mnogo smo pisali o nujnih potrebah obnove v pasu A, kar je popolnoma razumljivo, saj razdejanja zahtevajo popravila. Poudarjali smo, da se mora obnova začeti čimprej in načrtno. Vsa ta dela pa se morajo izvesti na tak način, da bodo stroški čim manjši in da se dela izvedejo izključno pod vodiljo interesov skupnosti. Zato obnova pa se mora izvesti izključno tedaj, kadar ima oblast ljudstvo. V interesu ljudstva je, da se vsa obnovitvena dela izvršijo čimprej in v čim ceneje. Pod takimi vidiki pa se obnova najlaže izvaja s pomočjo tehničnih baz.

V tehničnih bazah si predstavljamo tiste tehnične organe, tiste organizacijske oblike, pod katero bo mogla oblast sodelovati z navodili in vodstvom obnovitvenega dela, tisto prežno obliko organizacije, ki bi edina mogla poseti takoj v obnovo in dvigniti njeno organizacijs